

De Kamer discussieerde afgelopen donderdag (26/6) over de asielwetsvoorstellen van voormalig minister Faber. Naast de voorspelbare verkiezingsretoriek over de gevoelde asielcrisis, was er ook een nieuw dieptepunt: een voorstel om medemenselijkheid strafbaar te stellen.

Het geloof in de dreiging van een asielcrisis wordt al decennia door politici gepredikt. “*Het wemelt aan onze grenzen van avonturiers en gelukzoekers*”, stelde staatssecretaris Haars al in 1980. En: “*Het is mij niet duidelijk wat mensen willen in een land dat ingericht is voor het houden van Elfstedentochten en niet het klimaat heeft om onder palmbomen te vertoeven*” (Premier Lubbers). Tot aan de stelling van demissionair premier Schoof (2024): “*de mensen ervaren een asielcrisis*”. Al die onderbuikgevoelens komen samen in het aforisme van Ernst Ferstl: “*Er zijn teveel vluchtelingen, zeggen de mensen. Er zijn te weinig mensen, zeggen de vluchtelingen*”.

Het gebruik van een schrikbeeld voor de vreemdeling is een oude truc om de buitenstaander bij voorbaat van alles de schuld te geven; zelfs van het slechte weer en deze zodoende letterlijk buiten de deur te houden. Tot zover niets nieuws onder de zon. Dat veranderde afgelopen donderdag in de Tweede Kamer. Tijdens de discussie in de Kamer over de asielwetsvoorstellen van voormalig minister Faber, stelde een Kamerlid van de BBB voor om een nieuwe strafbepaling in de Vreemdelingenwet op te nemen. Het strafbare feit is dan het opzettelijk en structureel hulp verlenen aan een vreemdeling om het onrechtmatig verblijf in Nederland te faciliteren, zoals het bieden van onderdak. De hulpverlener moet gestraft worden en dat zou een afschrikwekkende, althans vertrekkende werking hebben op asielzoekers.

Nu valt er veel te zeggen over dit amendement. Allereerst is de terminologie onjuist. Er bestaat niet zoiets als onrechtmatig verblijf. Ook de claim in de toelichting dat onze buurlanden een soortelijke bepaling hebben klopt niet. Het bieden van hulp – in welke vorm dan ook – is nooit strafbaar. De hoogste Europese rechter heeft dat op 3 juni nog eens bevestigd (arrest Kinsa). Daarmee zou de kous af moeten zijn. Maar dat is ie niet, althans niet voor dit Kamerlid.

Het voorstel criminaliseert namelijk iedereen die een ander helpt. Variërend van een vriendelijk woord, tot een gift of een bed voor de nacht. Dat zijn allemaal handelingen die als strafbare feiten zouden moeten worden aangemerkt. Althans volgens dit amendement. Het is de absurditeit ten top. Het betekent onder meer dat alle gemeenten die in Nederland opvang faciliteren voor daklozen, strafbaar zouden zijn. Sommige daklozen hebben immers geen verblijfstatus. En het zou erg ongeloofwaardig zijn als gemeenten zich zouden verweren met het argument: dat wist ik niet. Bijkomend probleem is overigens dat overheden niet strafrechtelijk vervolgd kunnen worden voor het uitvoeren van een overheidstaak.

En al die organisaties die hun deuren hebben open gezet? Om letterlijk de helpende hand te bieden aan degenen die tussen wal en schip van de bureaucratie van de staat zijn beland. Heilige boeken staan vol van het goede doen “voor de minste der mijnen”, als een goddelijk gebod. Die moeten daar allemaal mee stoppen? Bespottelijk.

Of een dokter zoals de Rotterdamse straathuisarts van Tongerloo die structureel eerste hulp verleent aan de minst-bedeelden in onze samenleving. Die zou ook moeten worden gestraft. Want, zo meent de indienster van dit amendement, dit handelen vormt “een aanslag op de integriteit van het asielsysteem en de rechtsorde”. Een aanslag op de rechtsorde? Mevrouw van Tongerloo verdient een standbeeld.

Een samenleving is gebaseerd op het samen doen. En dat betekent onder meer dat de zwakkere in die samenleving zich beschermd weet. De allereerste bepaling van onze Grondwet stelt niet voor niets: “De Grondwet waarborgt de grondrechten en de democratische rechtsstaat”.

Het voorgestelde amendement zet dat uitgangspunt bij het grofvuil. Het suggereert dat mensenrechten slechts beschikbaar zijn voor degenen die al lid zijn van de club. Het creëert daarmee een principieel onderscheid tussen wij en zij; tussen degenen die de vereiste stempels hebben en degenen die dat om wat voor reden niet hebben. En dat is in tegenspraak met artikel 1 van onze Grondwet: “Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld.”

Maar bovenal, het bestraft elke vorm van medemenselijkheid. En dat kan slechts voortkomen uit een enorm superioriteitsgevoel of een ongehoorde domheid. Ik weet niet wat erger is.

=.=

Carolus Grütters, Centrum voor Migratierecht, Radboud Universiteit, Nijmegen